

ראוהו בית דין פרק שלישי ראש השנה כו.

עין משפט גר מצוה

א א מיי פיה מהלכות
עדות הלכה ח (והלכה ט)
ממ עשין טו טו"ע ח"מ
ס"ו ספיקה ה
ב ב סמג עשין מב טו"ע
ח"מ ס"ו מקפו ס"א:

א) כחמות כל: גיטין ה:
ב) כ"ב קיד. סנהדרין
ל: ב) נשמעם את קול
השופר כן אלא כב"ק
וכנ"ל, א) נבדחת וט.
קידוש ה: ד) סוטה
מב, ה) נטוטה ג.א.,
ו) מולין ג.א., ז) לעיל א.,
ח) כ"ב סה: ט) מלקות
רש"ט, י) ונע"ה מוס' א.
כ"ב קיד. ד"ה אלז ה"ה
ואין, כ) נפי מהרש"א
וע"ש בחיי"ט העמיק בחיל
ועוד לריך להוכיח דבעלמא
אקרי שפוט כלל קרא,
ג) ללמן ס"א:

תורה אור השלם

1. וקפסו העדה בין המפד ובין גאל הדם על המשפטים האלה: במדבר לה כו ה' וקדוה במשך בקרן היובל בשמעכם את קול השופר ירעו כל העם תרועה גדולה ונפלה חומת העיר תחתיקה ועלו העם איש נגדו: יחשו ה
2. וקדוה בבור שורו הדר לו וקרי ראם קרניו בהם עמים יגח יחודו אפסי ארץ והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה: דברים לג ה
3. ותישב לך משור פר מקרן מפרים: תהלים סב ט
4. ויזקן את חלקת השדה אשר נטהו שם אהלו מיד בני חמור אבי שבם במאה קשיטה: בראשית לג ט
5. אבי השביעני לאמר הזה אנכי מת בקברי אשר בריתי לי בארץ נענון שמה קברתי ועתה אעלה נא ואקברה את אבי ואשובה: בראשית ג ה
6. ויפה נוף משור כל הארץ הר יצון ירבותי צפון קרית מלך רב: תהלים מח ג
7. מי שת בשחות חבמה או מי נתן לשכרי בקדו: איוב לח לו

1. ואין עד נעשה דין. המשד על הכרז לון נעשה עוד דין נאחמו דבר וגם אם ראה את הדבר ועשה עד אין נעשה עליה עוד דין נעדות עלמו חלה אם כן מעשיו אחרים צננו, ונראה צעני גזירות הכמוז הוא, דמכיו ועמלו שני המאשים וגו' נעדים הכמוז מדבר, לפי ה' לפני הייטוס, אשמועין קרא לזרין להעיד עיט לפני חזקין ויחשבו דעין (רש"י ב"ב קיד.) שאין קטיגור נעשה סניגור. קטיגור שוגל, סניגור אורב מלין יוס' (תורה ג.) מגורלה. גדולה, כמו (בראשית כל) ויגמל (סוטה ט.)

מוסף רש"י

ואין עד נעשה דין. המשד על הכרז לון נעשה עוד דין נאחמו דבר וגם אם ראה את הדבר ועשה עד אין נעשה עליה עוד דין נעדות עלמו חלה אם כן מעשיו אחרים צננו, ונראה צעני גזירות הכמוז הוא, דמכיו ועמלו שני המאשים וגו' נעדים הכמוז מדבר, לפי ה' לפני הייטוס, אשמועין קרא לזרין להעיד עיט לפני חזקין ויחשבו דעין (רש"י ב"ב קיד.) שאין קטיגור נעשה סניגור. קטיגור שוגל, סניגור אורב מלין יוס' (תורה ג.) מגורלה. גדולה, כמו (בראשית כל) ויגמל (סוטה ט.)

רבינו חננאל (המשך)

בקרן האיל, לפיכך אמר מאי משמע הדאי (אבל) יובל] דכתיב בהאי קרא איל הוא, שכן בערבייא קורין לאיל יובלא. מאה קשיטה, מאה מעה. שכן באפריקא קורין ללמעה קשיטא. כלה, נינפי, שכן בחתום קן נשייא קורין לבלה, ונינפי. והוא לשון יוני. מי שת בטוחות חכמה, אלו הכליות. או מי נתן לשכרי בינה, זה תרגולו.

דרחמנא אמר ושפטו העדה והצילו העדה. תימנה דצפוק אלו הן הגולין (מכות ד' ג.) נפקא ליה מקרא אחרנא דאמר מנין לנסהדרין שראו בחדש שהרג את הנפש שאין הורגין אותו עד שיעמוד בצ"ד תלמוד לומר עד עמדו לפני העדה למשפט ויש לומר דעיקר דרשה מהתם וקרא להכל אינערין דלל יליף מהתם לשאר דיין להלרין צ"ד אחר דשאני התם דלמר רחמנא והלילו העדה ומיהו הוא הדין לענין מכה חצירו כדמוכח צפ' החובל (צ"ק ד' ג' וט) וצעד נעשה דיין יש דינים חלוקים כמו שפירשנו צפ' ז' דכמוזות (כא: וטס ד"ה הנה) דבעדות המדע דלוריימא עד הרואה הוא דנעשה דיין וצקיזס שטרות דרזנן אפילו עד המעיד נעשה דיין וצדיני נפשות אפילו עד הרואה אין נעשה דיין: *
חויץ משא פרה. הא דלא קמני נמי חוץ משל ראס דשל ראס נמי חויץ משא פרה. (דברים לג) וקרי ראס קרניו וכתיב (ספלים כב) ומקרי רמיס עינתי ושמא אינסי חלוליס ואינסי ראסי לשופר: ***והיה במשוך בקרן היובל.** תימנה דלא מיימי קרא דלמק דמכיו (בראשית כב) נסבך צקרניו ואלע"ג דהוא קרא ממיס דה"ל מיימי לה בגמרא צבור שורו הדר לו וקרי ראס קרניו וי"ל דנראה ליה לאמרוי האי משום דמכיו ציה שופר: ***אקרו קרן ואקרו שופר.** פירש רש"י אקרו קרן כדלמנן ואקרו שופר דמכיו צמסוך היובל וכתיב ויהי קול השופר ש ממקין אמאי לא הביא האי קרא דמתמיני צמסוך צקרן היובל צשמעס קול השופר להוכיח דלל שופרות אקרו שופר שטות להקשות וקל להדין דלדרשה מהאי קרא מוכח דשופר אקרי קרן ועוד לריך להוכיח דבעלמא שופרות אקרו שופר: *

חויץ משא פרה. הא דלא קמני נמי חוץ משל ראס דשל ראס נמי חויץ משא פרה. (דברים לג) וקרי ראס קרניו וכתיב (ספלים כב) ומקרי רמיס עינתי ושמא אינסי חלוליס ואינסי ראסי לשופר: ***והיה במשוך בקרן היובל.** תימנה דלא מיימי קרא דלמק דמכיו (בראשית כב) נסבך צקרניו ואלע"ג דהוא קרא ממיס דה"ל מיימי לה בגמרא צבור שורו הדר לו וקרי ראס קרניו וי"ל דנראה ליה לאמרוי האי משום דמכיו ציה שופר: ***אקרו קרן ואקרו שופר.** פירש רש"י אקרו קרן כדלמנן ואקרו שופר דמכיו צמסוך היובל וכתיב ויהי קול השופר ש ממקין אמאי לא הביא האי קרא דמתמיני צמסוך צקרן היובל צשמעס קול השופר להוכיח דלל שופרות אקרו שופר שטות להקשות וקל להדין דלדרשה מהאי קרא מוכח דשופר אקרי קרן ועוד לריך להוכיח דבעלמא שופרות אקרו שופר: *

חויץ משא פרה. הא דלא קמני נמי חוץ משל ראס דשל ראס נמי חויץ משא פרה. (דברים לג) וקרי ראס קרניו וכתיב (ספלים כב) ומקרי רמיס עינתי ושמא אינסי חלוליס ואינסי ראסי לשופר: ***והיה במשוך בקרן היובל.** תימנה דלא מיימי קרא דלמק דמכיו (בראשית כב) נסבך צקרניו ואלע"ג דהוא קרא ממיס דה"ל מיימי לה בגמרא צבור שורו הדר לו וקרי ראס קרניו וי"ל דנראה ליה לאמרוי האי משום דמכיו ציה שופר: ***אקרו קרן ואקרו שופר.** פירש רש"י אקרו קרן כדלמנן ואקרו שופר דמכיו צמסוך היובל וכתיב ויהי קול השופר ש ממקין אמאי לא הביא האי קרא דמתמיני צמסוך צקרן היובל צשמעס קול השופר להוכיח דלל שופרות אקרו שופר שטות להקשות וקל להדין דלדרשה מהאי קרא מוכח דשופר אקרי קרן ועוד לריך להוכיח דבעלמא שופרות אקרו שופר: *

בחתום קן נשייא קורין לבלה, ונינפי. והוא לשון יוני. מי שת בטוחות חכמה, אלו הכליות. או מי נתן לשכרי בינה, זה תרגולו. ויהי במשוך בקרן היובל, ופירש ר' יוסי

מקלט נעשין עדים. ויעידו צפני חכריהס דגצי דיני נפשות עדות צעיקן דכתיב (דברים ו) על פי שנים עדים יומת המת לא יומת וגו': ***ומקלט נעשין דיינים.** אבל המעידים לא יצבו וידונו עמהם דהראוי להעיד אית ליה לרצי טרפון ליה דנעשה דיין. וגצי עדות המדע גופה נמי לא אכשרנא צמתני להיות העדים נעשים דיינים דלס כן למה לי וישצו מחכריהס יעידו צפני יחד ואתר כך יצבו הס עמו ויקדשו והיה אומיין ליה צפרק שני דכמוזות (דף כא: ב) **כולן עדים הם.** ראויס להעיד: **והלילו העדה.** יהפכו צוכות: **מתני' כל השופרות.** צין של איל צין של יעל: **שואה קרן.** אינו קרוי שופר וגצי ויה"כ שופר כתיב (ויקרא כה) והעצרת שופר תרועה וצפרק צמרח (דף לד.) גמריין ר"ה מיובל: **צקרן היובל.** ויובל דיכרא הוא דמפרש גמני: **גמ' אקרו קרן ואקרו שופר.** אקרו קרן כדלמנן ואקרו שופר דמכיו צמסוך מורה (שמות ט) צמסוך היובל וגו' וכתיב (סס) ויהי קול השופר (ה) וקרני ראס קרניו. של צבור שורו קרן אשכחן דלעקרי: **ותיטב לה.** תפלמי משופר וצבור קא משמעין קרא: **שור שואה** (ט) צור צוקא שור היה גדול כפר זהו שור של מעשה צראשית צניזס צעברא צברא צקוממו' ושור צן יומו קרוי שור (ה) שאלמר (ויקרא כב) שור או כצב או עז ופר אינו נעלה עד צן שלש: **אין קטיגור.** זהב הנגרל. ושופר של פרה נמי קטיגור דעגל הוא: **הואיל ואישטני.** להיות דס ואין מראית הפר ניכר: **חוטא צל יקריב.** האדס לא יקריבנו הלום שהוא חטא צו: **חוטא צל יפאה.** להתקטט צו צקצרו הלום: **כיון דלזכרון קא אטי כלפניס דמי.** שופר נמי אלע"ג דלית ציה משום חוטא צל יקריב ולית ציה משום חוטא צל יתנאה כיון דלזכרון קא אטי כצגדי כהן גדול שלפניס דמי: **גילוי גילוי.** צכל שנה ושנה ניכרת חוספמו והוא כמנין גלד מוסקי על גלד ראשון צתלילתו של ראשון חמילת השני: **גמולה.** מוצלגס: **סוחוס.** לשון חלוקות (ט): **שכוי.** לשון ראה כמו ויסקף (בראשית יט) ומתרגמיין ואיסתכי: קצנן

מקלט נעשין עדים. ויעידו צפני חכריהס דגצי דיני נפשות עדות צעיקן דכתיב (דברים ו) על פי שנים עדים יומת המת לא יומת וגו': ***ומקלט נעשין דיינים.** אבל המעידים לא יצבו וידונו עמהם דהראוי להעיד אית ליה לרצי טרפון ליה דנעשה דיין. וגצי עדות המדע גופה נמי לא אכשרנא צמתני להיות העדים נעשים דיינים דלס כן למה לי וישצו מחכריהס יעידו צפני יחד ואתר כך יצבו הס עמו ויקדשו והיה אומיין ליה צפרק שני דכמוזות (דף כא: ב) **כולן עדים הם.** ראויס להעיד: **והלילו העדה.** יהפכו צוכות: **מתני' כל השופרות.** צין של איל צין של יעל: **שואה קרן.** אינו קרוי שופר וגצי ויה"כ שופר כתיב (ויקרא כה) והעצרת שופר תרועה וצפרק צמרח (דף לד.) גמריין ר"ה מיובל: **צקרן היובל.** ויובל דיכרא הוא דמפרש גמני: **גמ' אקרו קרן ואקרו שופר.** אקרו קרן כדלמנן ואקרו שופר דמכיו צמסוך מורה (שמות ט) צמסוך היובל וגו' וכתיב (סס) ויהי קול השופר (ה) וקרני ראס קרניו. של צבור שורו קרן אשכחן דלעקרי: **ותיטב לה.** תפלמי משופר וצבור קא משמעין קרא: **שור שואה** (ט) צור צוקא שור היה גדול כפר זהו שור של מעשה צראשית צניזס צעברא צברא צקוממו' ושור צן יומו קרוי שור (ה) שאלמר (ויקרא כב) שור או כצב או עז ופר אינו נעלה עד צן שלש: **אין קטיגור.** זהב הנגרל. ושופר של פרה נמי קטיגור דעגל הוא: **הואיל ואישטני.** להיות דס ואין מראית הפר ניכר: **חוטא צל יקריב.** האדס לא יקריבנו הלום שהוא חטא צו: **חוטא צל יפאה.** להתקטט צו צקצרו הלום: **כיון דלזכרון קא אטי כלפניס דמי.** שופר נמי אלע"ג דלית ציה משום חוטא צל יקריב ולית ציה משום חוטא צל יתנאה כיון דלזכרון קא אטי כצגדי כהן גדול שלפניס דמי: **גילוי גילוי.** צכל שנה ושנה ניכרת חוספמו והוא כמנין גלד מוסקי על גלד ראשון צתלילתו של ראשון חמילת השני: **גמולה.** מוצלגס: **סוחוס.** לשון חלוקות (ט): **שכוי.** לשון ראה כמו ויסקף (בראשית יט) ומתרגמיין ואיסתכי: קצנן

מקלט נעשין עדים. ויעידו צפני חכריהס דגצי דיני נפשות עדות צעיקן דכתיב (דברים ו) על פי שנים עדים יומת המת לא יומת וגו': ***ומקלט נעשין דיינים.** אבל המעידים לא יצבו וידונו עמהם דהראוי להעיד אית ליה לרצי טרפון ליה דנעשה דיין. וגצי עדות המדע גופה נמי לא אכשרנא צמתני להיות העדים נעשים דיינים דלס כן למה לי וישצו מחכריהס יעידו צפני יחד ואתר כך יצבו הס עמו ויקדשו והיה אומיין ליה צפרק שני דכמוזות (דף כא: ב) **כולן עדים הם.** ראויס להעיד: **והלילו העדה.** יהפכו צוכות: **מתני' כל השופרות.** צין של איל צין של יעל: **שואה קרן.** אינו קרוי שופר וגצי ויה"כ שופר כתיב (ויקרא כה) והעצרת שופר תרועה וצפרק צמרח (דף לד.) גמריין ר"ה מיובל: **צקרן היובל.** ויובל דיכרא הוא דמפרש גמני: **גמ' אקרו קרן ואקרו שופר.** אקרו קרן כדלמנן ואקרו שופר דמכיו צמסוך מורה (שמות ט) צמסוך היובל וגו' וכתיב (סס) ויהי קול השופר (ה) וקרני ראס קרניו. של צבור שורו קרן אשכחן דלעקרי: **ותיטב לה.** תפלמי משופר וצבור קא משמעין קרא: **שור שואה** (ט) צור צוקא שור היה גדול כפר זהו שור של מעשה צראשית צניזס צעברא צברא צקוממו' ושור צן יומו קרוי שור (ה) שאלמר (ויקרא כב) שור או כצב או עז ופר אינו נעלה עד צן שלש: **אין קטיגור.** זהב הנגרל. ושופר של פרה נמי קטיגור דעגל הוא: **הואיל ואישטני.** להיות דס ואין מראית הפר ניכר: **חוטא צל יקריב.** האדס לא יקריבנו הלום שהוא חטא צו: **חוטא צל יפאה.** להתקטט צו צקצרו הלום: **כיון דלזכרון קא אטי כלפניס דמי.** שופר נמי אלע"ג דלית ציה משום חוטא צל יקריב ולית ציה משום חוטא צל יתנאה כיון דלזכרון קא אטי כצגדי כהן גדול שלפניס דמי: **גילוי גילוי.** צכל שנה ושנה ניכרת חוספמו והוא כמנין גלד מוסקי על גלד ראשון צתלילתו של ראשון חמילת השני: **גמולה.** מוצלגס: **סוחוס.** לשון חלוקות (ט): **שכוי.** לשון ראה כמו ויסקף (בראשית יט) ומתרגמיין ואיסתכי: קצנן

מקלט נעשין עדים. ויעידו צפני חכריהס דגצי דיני נפשות עדות צעיקן דכתיב (דברים ו) על פי שנים עדים יומת המת לא יומת וגו': ***ומקלט נעשין דיינים.** אבל המעידים לא יצבו וידונו עמהם דהראוי להעיד אית ליה לרצי טרפון ליה דנעשה דיין. וגצי עדות המדע גופה נמי לא אכשרנא צמתני להיות העדים נעשים דיינים דלס כן למה לי וישצו מחכריהס יעידו צפני יחד ואתר כך יצבו הס עמו ויקדשו והיה אומיין ליה צפרק שני דכמוזות (דף כא: ב) **כולן עדים הם.** ראויס להעיד: **והלילו העדה.** יהפכו צוכות: **מתני' כל השופרות.** צין של איל צין של יעל: **שואה קרן.** אינו קרוי שופר וגצי ויה"כ שופר כתיב (ויקרא כה) והעצרת שופר תרועה וצפרק צמרח (דף לד.) גמריין ר"ה מיובל: **צקרן היובל.** ויובל דיכרא הוא דמפרש גמני: **גמ' אקרו קרן ואקרו שופר.** אקרו קרן כדלמנן ואקרו שופר דמכיו צמסוך מורה (שמות ט) צמסוך היובל וגו' וכתיב (סס) ויהי קול השופר (ה) וקרני ראס קרניו. של צבור שורו קרן אשכחן דלעקרי: **ותיטב לה.** תפלמי משופר וצבור קא משמעין קרא: **שור שואה** (ט) צור צוקא שור היה גדול כפר זהו שור של מעשה צראשית צניזס צעברא צברא צקוממו' ושור צן יומו קרוי שור (ה) שאלמר (ויקרא כב) שור או כצב או עז ופר אינו נעלה עד צן שלש: **אין קטיגור.** זהב הנגרל. ושופר של פרה נמי קטיגור דעגל הוא: **הואיל ואישטני.** להיות דס ואין מראית הפר ניכר: **חוטא צל יקריב.** האדס לא יקריבנו הלום שהוא חטא צו: **חוטא צל יפאה.** להתקטט צו צקצרו הלום: **כיון דלזכרון קא אטי כלפניס דמי.** שופר נמי אלע"ג דלית ציה משום חוטא צל יקריב ולית ציה משום חוטא צל יתנאה כיון דלזכרון קא אטי כצגדי כהן גדול שלפניס דמי: **גילוי גילוי.** צכל שנה ושנה ניכרת חוספמו והוא כמנין גלד מוסקי על גלד ראשון צתלילתו של ראשון חמילת השני: **גמולה.** מוצלגס: **סוחוס.** לשון חלוקות (ט): **שכוי.** לשון ראה כמו ויסקף (בראשית יט) ומתרגמיין ואיסתכי: קצנן